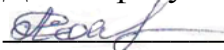

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра Здоров'я людини і корекційної освіти
Кафедра Анатомії і фізіології людини імені проф. Я.Р. Сінельнікова
Кафедра Зоології
Кафедра Суспільно-правових дисциплін і менеджменту освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету мистецтв
 Соколова А.В.

«27» червня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека існування людини в навколишньому середовищі

(назва навчальної дисципліни)

бакалавр

Освітнього
рівня

(назва освітнього рівня)

галузі знань

01 Освіта

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

014 Середня освіта (Біологія)
014 Середня освіта (Хімія)
014 Середня освіта (Математика)
014 Середня освіта (Фізика)
014 Середня освіта (Інформатика)
014 Середня освіта (Здоров'я людини)
014 Середня освіта (Українська мова та література)
014 Середня освіта (Хореографія)
014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
014 Середня освіта (Російська мова та література)
014 Середня освіта (Англійська мова та література)
014 Середня освіта (Німецька мова та література)
014 Середня освіта (Французька мова та література)
054 Соціологія
053 Психологія
231 Соціальна робота

(код і назва спеціальності)

Освітня
програма

36732 Здоров'я людини і інклюзивна освіта

Шифр за навчальним планом 1.1.1.6

Харків – 2019 рік

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми Безпека існування людини в навколишньому середовищі затвердженої на засіданні Вченої ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди протокол від «_30_» серпня__2016 року № __6__

Розробники програми: д.п.н., проф. Бойчук Юрій Дмитрович
доц., к.б.н. Комісова Тетяна Євгенівна
доц., к.б.н Мухіна Ольга Юліївна
викл. Пономарьова Надія Сергіївна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії і мет.мист.освіти та дир-хор.підг.вчителя

Протокол від. “_30_” травня__2019 року № __13__

Завідувач кафедри Смирнова Т.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету мистецтв протокол від. “11__” червня__2019 року № __10__

Голова Васильєва О.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Загальні характеристики	Навчальне навантаження з дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка <i>(шифр і назва)</i>	інваріантна	Рік вивчення дисципліни:		
		Семестр		
	Загальна кількість кредитів – 5	II		
Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія) 014 Середня освіта (Хімія) 014 Середня освіта (Математика) 014 Середня освіта (Фізика) 014 Середня освіта (Інформатика) 014 Середня освіта (Здоров'я людини) 014 Середня освіта (Українська мова та література) 014 Середня освіта (Хореографія) 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво) 014 Середня освіта (Російська мова та література) 014 Середня освіта (Англійська мова та література) 014 Середня освіта (Німецька мова та література) 014 Середня освіта (Французька мова та література) 054 Соціологія 053 Психологія 231 Соціальна робота <i>(код і назва)</i>	Загальна кількість годин – 100	26	10	
		Практичні, семінарські		
		24	10	
		Лабораторні		
		Співвідношення аудиторних годин і годин самостійної роботи , Денна 50/100 Заочна -20/130	Самостійна робота	
			70	130
	Форма підсумкового контролю:			
Освітній рівень: бакалавр <i>(бакалавр/магістр)</i>	Мова навчання – українська	іспит	залік	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма нормативної (вибіркової) навчальної дисципліни **Безпека існування людини в навколишньому середовищі** складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр», галузі знань 01 Освіта спеціальності 014 Середня освіта (Біологія), 014 Середня освіта (Хімія), 014 Середня освіта (Математика), 014 Середня освіта (Фізика), 014 Середня освіта (Інформатика), 014 Середня освіта (Здоров'я людини), 014 Середня освіта (Українська мова та література), 014 Середня освіта (Хореографія), 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво), 014 Середня освіта (Російська мова та література), 014 Середня освіта (Англійська мова та література), 014 Середня освіта (Німецька мова та література), 014 Середня освіта (Французька мова та література), 054 Соціологія, 053 Психологія, 231 Соціальна робота, 017 Фізична культура і спорт, 022 Дизайн.

Предмет вивчення навчальної дисципліни є сукупність знань та правил поведінки, що забезпечують здоров'я, високу працездатність, довголіття та розкриття творчого потенціалу людини, забезпечують оптимальні умови співіснування соціальних та природних систем.

Міждисциплінарні зв'язки з екологією, медициною, охороною природи.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Метою викладання навчальної дисципліни **Безпека існування людини в навколишньому середовищі**» є полягати у формуванні готовності майбутнього вчителя використовувати набуту сукупність знань, умінь і навичок для забезпечення особистої та колективної безпеки в сфері професійної діяльності.

- Основними завданнями вивчення дисципліни **Безпека існування людини в навколишньому середовищі** є усвідомлення концептуальних основ сталого розвитку суспільства, забезпечення безпеки існування людини в навколишньому середовищі і зниження ризиків, пов'язаних із діяльністю людини;
- формування чітких і обґрунтованих уявлень про взаємодію і взаємозв'язок усіх компонентів у природі, соціальній і технологічній сферах, про стратегію і тактику збереження й стабільного розвитку життя на Землі;
- оволодіння прийомами раціоналізації життєдіяльності людини, орієнтованими на зниження антропогенного впливу на навколишнє середовище і забезпечення безпеки особистості і суспільства;
- формування культури безпеки та ризик-орієнтованого мислення, яке дозволяє питання безпеки і збереження навколишнього середовища існування людини розглядати як найважливіші пріоритети життєдіяльності людини;
- формування здібностей ідентифікації небезпек і оцінювання ризиків та готовності застосування професійних знань, умінь і навичок для мінімізації негативних екологічних наслідків та поліпшення умов праці в сфері своєї професійної діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 7. Застосовує сучасні методики і технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення формування в учнів предметних компетентностей.

ПРН 8. Застосовує методи діагностування досягнень учнів, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

ПРН 9. Має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності і обдуманого вибору шляхів їх вирішення, здатний нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПРН 10. Володіє формами та методами виховання у середній школі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.

ПРН 11. Знає та розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.

ПРН12. Добирає і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснює самоаналіз ефективності занять.

ПРН 13. Здатний висловлювати власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН 14. Вміє спілкуватись в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією, використовує бібліотеки, інформаційні бази даних, Інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.

ПРН 15. Самостійно організовує процес навчання упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобути під час навчання предметів компетентності.

ПРН 16. Забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчання всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей.

ПРН 17. Знаходить шляхи швидкого і ефективного розв'язку поставленого завдання, генерує ідеї, використовуючи отримані знання та навички.

ПРН 18. Дотримується норм академічної доброчесності під час навчання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів наукової роботи, знає основні правові категорії та особливості.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5 кредити ЄКТС 150 годин.

3. Зміст навчальної дисципліни за темами

1 семестр

Екологічна безпека існування людини в навколишньому середовищі

Тема 1.1 Екологія як сучасна інтегральна наука, міждисциплінарні галузь знань про будову і функціонування багаторівневих систем у природі та суспільстві в їх взаємозв'язку. Еволюція взаємодії людини і природи. Екологічні проблеми планетарного масштабу.

Тема 1.2. Біосфера та її структура. Вчення В.І. Вернадського про біосферу. Природні ресурси біосфери та їх класифікація. Організація та функціонування природних та соціоприродних систем. Загальні закони і принципи екології. Екологічні фактори. Поняття про середовище.

Тема 1.3. Людство та його місце в біосфері. Характеристика антропогенного впливу на біосферу. Особливості антропогенного впливу на літосферу (надра і ґрунт). Особливості антропогенного впливу на атмосферу (проблеми забруднення атмосфери, кліматичні зміни, руйнація озонового шару та основні шляхи їх вирішення). Особливості антропогенного впливу на гідросферу (проблеми найбільших водних екосистем світу й України, проблеми прісної води, проблеми малих річок та основні шляхи їх вирішення). Екологічні проблеми промислового виробництва. Екологічна конверсія небезпечних промислових комплексів. Екологічні проблеми сільського господарства та основні напрямки екологічної стабілізації агроєкосистем. Екологічні проблеми тепло - гідро та атомної енергетики. Наслідки аварії на Чорнобильській АЕС. Альтернативні джерела енергії. Екологічні проблеми міського середовища і містобудування. Екологічні проблеми зберігання й утилізації відходів. Військова руйнація біосфери та загроза ядерного знищення життя на Землі. Екологічні проблеми рослинного і тваринного світу. Природно-заповідні території та Червоні книги в системі збереження ландшафтного і біологічного різноманіття.

Тема 1.4. Наукові основи раціонального природокористування та управління екологічним станом навколишнього середовища. Принципи раціонального природокористування. Стандарти і нормативи якості навколишнього середовища. Екологічна експертиза. Економічні механізми природокористування. Екологічний моніторинг екологічного стану навколишнього середовища. Правове регулювання екологічних відносин Державне управління і міжнародне співробітництво в галузі природокористування й охорони навколишнього середовища.

Тема 1.5. Стратегія і тактика збереження і сталого розвитку суспільства і природи. Духовна криза як основний чинник екологічної кризи. Єдність людини і природи. Концепція В.І. Вернадського про ноосферу та її сучасний розвиток. Стратегія коеволюції людини і природи. Основні національні та глобальні принципи сталого розвитку суспільства і природи. Екологічна культура особистості як основна стратегія поведінки людини в біосфері. Психолого-педагогічні основи формування екологічної культури особистості.

Фізіологічні основи безпеки існування людини в навколишньому середовищі.

Тема 2.1 Функціональні системи організму людини в забезпеченні його оптимальної взаємодії з навколишнім середовищем. Вплив генетичних та середовищних факторів на розвиток організму людини. Закономірності фізичного розвитку. Критичні та сенситивні періоди розвитку. Акселерація та ретардація.

Тема 2.2 Взаємодія організму людини з навколишнім середовищем. Загальні закономірності та фізіологічні механізми адаптації. Фазовий характер адаптації. Ефективність адаптації. Норма адаптації. Межі адаптивних можливостей. Готовність людини до адаптації. Класифікація процесів адаптації (неспецифічні та специфічні реакції). Адаптація до природних, клімато-географічних умов. Адаптація людини до екстремальних умов середовища. Порушення адаптації та їх профілактика. Незавершена адаптація. Роль біологічних ритмів у житті людини. Ритмовизначальні властивості зовнішнього середовища. Взаємозв'язок конституції людини з біологічними ритмами. Хронобіологічна норма і хронотип людини. Поняття про десинхроноз і клінічні ритми. Соціальна адаптація. Адаптація людини до різних видів трудової діяльності. Адаптація до фізичних та розумових навантажень. Фізіологія втоми та перевтоми. Критерії та фактори виробничої перевтоми (інтелектуалізація, комп'ютеризація, інформаційне перенавантаження, інтенсифікація). Фізіологія стресу. Стрессова стійкість. Адаптація до стресових умов. Способи попередження та зняття стресу.

Тема 2.3. Захисні сили організму. Поняття про гомеостаз, його системи, механізми та рівні. Рівні реактивності організму (толерантність, резистентність, імунітет). Клітинні та гуморальні компоненти вродженого та адаптивного (набутого) імунітету. Імунодепресивні стани. Алергія.

Тема 2.4. Харчування як фактор безпеки людини. Біологічна цінність поживних речовин харчових продуктів. Наукові основи раціонального харчування (збалансованість, різноманітність, адекватність, екологічна безпечність). Значення питної води. Особливості харчування дітей шкільного віку. Харчові ресурси та продовольча безпека людства.

Тема 2.5. Фізіологічні механізми та упередження аддиктивної поведінки (аліментарна, алкогольна, тютюнова, наркотична залежності, роботоголія, гемблінг, кіберадикція).

Тема 2.6. Фізіологія старіння. Вікові зміни функціональних систем організму. Механізми уповільнення старіння.

. Валеологічні основи безпеки існування людини в навколишньому середовищі.

Тема 3.1. Валеологія як сучасна наука про відновлення, збереження і розвиток здоров'я. Поняття про здоров'я, "третій стан", хворобу та взаємозв'язки між ними. Здоров'я та його механізми з позиції системного підходу. Основні рівні та моделі здоров'я людини: медична, біологічна, екологічна, біосоціальна, ціннісна, інтегративна. Критерії здоров'я людини. Поняття "кількість здоров'я".

Тема 3.2. Валеологічний аналіз факторів здоров'я. Загальна характеристика факторів, що визначають здоров'я людини (генетичні фактори, стан навколишнього середовища, рівень медичного забезпечення, умови і спосіб життя). Спадкова зумовленість здоров'я людини. Спадкові хвороби та їх класифікація. Медико-генетичне консультування. Екологічний ризик для здоров'я людини. Депонування й акумуляція шкідливих речовин у різноманітних об'єктах біосфери. Міграція екоотоксикантів в навколишньому середовищі та їх надходження до організму людини. Екопатологічні процеси в організмі людини. Прояви екологічної патології у структурі і рівнях захворюваності населення. Рівень медичного обслуговування і стан здоров'я населення. Моніторинг здоров'я. Профілактичні заходи. Поняття про диспансеризацію. Своєчасна та повноцінна медична допомога. Здоровий спосіб життя як шлях формування і зміцнення здоров'я сучасної людини. Здоровий спосіб життя як соціальне явище. Сутність та структура здорового способу життя людини, умови його формування. Здоровий спосіб життя в традиціях українського народу. Роль мотивації і установок сучасної людини у формуванні основ здорового способу життя. Критерії і принципи здорового життя. Кодекс здоров'я сучасної людини. Фактори, що визначають спосіб життя. Брак знань про здоровий спосіб життя і відсутність навичок його підтримання як чинник, що визначає стан здоров'я людини. Особливості харчування. Рухова активність. Режим праці і відпочинку. Шкідливі звички. Матеріальні і культурні потреби людини та їх задоволення.

Тема 3.3. Складові здоров'я та їх взаємозв'язок. Фізичне здоров'я індивіда, його суть та рівні. Функціональні резерви організму. Рухова активність і фізичне здоров'я людини. Психічне здоров'я

індивіда як складова досконалого здоров'я. Типологія індивідуальних психічних властивостей. Емоції та їх вплив на людину. Критерії психічного здоров'я. Психологічна стійкість особистості. Саморегуляція діяльності як фактор організації здорового способу життя. Позитивне мислення і здоров'я людини. Психічна культура людини. Поняття про соціальне здоров'я. Людина серед людей: проблема спілкування з соціальним оточенням. Особливості спілкування з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Здоров'я людини в територіальних спільнотах. Соціальні зміни і здоров'я суспільства. Правила культури спілкування. Прояви девіантної поведінки, їх соціальні корені та вплив на здоров'я людини і соціуму. Поняття про духовне здоров'я. Моральність і здоров'я. Усвідомлення моральних понять як крок до створення духовних законів. Духовні закони і здоров'я людини. Валеологічний потенціал релігії. Сім'я як чинник формування духовного здоров'я молодого людини.

Тема 3.4. Здоров'я дитини та шляхи його формування, збереження і зміцнення. Здоров'я дитини як педагогічна проблема. Фактори формування здоров'я в дитячому та підлітковому віці. Здоров'я школяра як провідний чинник його успішності. Стани, що виникають в організмі школяра в процесі навчання (працездатність, втомленість, перевтома). Здоров'я школяра: негативні і позитивні тенденції. Розумова і фізична працездатність школяра. Характеристика шкільних факторів ризику для здоров'я школяра. Дидактогенії. Режим учня.

Тема 3.5. Наукове обґрунтування створення здоров'язбережувального освітнього простору. Адаптація дитини до освітнього середовища. Здоров'язбережувальна модель освітнього середовища. Концепція оптимізації освітнього середовища з використанням методів збереження та укріплення здоров'я учнів. Умови, що забезпечують ефективність використання здоров'язбережувальних педагогічних технологій. Валеологічна експертиза ефективності здоров'язбережувальної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі. Валеологічна компетентність вчителя. Валеологічний супровід навчально-виховного процесу. Школи сприяння здоров'я.

Цивільний захист населення в умовах виникнення надзвичайних ситуацій в мирний і воєнний час.

Тема 4.1. Цивільна оборона у сучасних умовах. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей. Завдання і діяльність цивільної оборони згідно з Женевською конвенцією та Додатковими протоколами. Закон і положення про Цивільну оборону України. Роль, місце і завдання цивільної оборони в структурі заходів по забезпеченню життєдіяльності населення держави. Загальні принципи організації і структури установ Цивільної оборони України. Сили і засоби цивільної оборони.

Тема 4.2. Надзвичайні ситуації мирного часу, їх вплив на життєдіяльність населення. Причини виникнення і класифікація надзвичайних ситуацій. Загальна характеристика можливих наслідків НС в Україні та їх вплив на людину й навколишнє середовище. Коротка характеристика стихійних лих, аварій і катастроф, як можливі на території держави (області, міста). Характер впливу руйнівних факторів на людину й навколишнє середовище. Характеристика осередків ураження і зон зараження (забруднення) радіоактивними речовинами. Особливості радіоактивного забруднення місцевості й зараження повітря при аваріях на АЕС. Прогнозування аварійних ситуацій і можливих осередків ураження (забруднення) при проектуванні машин, технологій, розробці нових матеріалів.

Тема 4.3. Надзвичайні ситуації воєнного часу. Вплив сучасної зброї масового враження на промислові об'єкти, людей, сільськогосподарських тварин. Стисла характеристика осередків ураження, які виникають при застосуванні сучасної зброї масового враження.

Тема 4.4. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях. Основні поняття і визначення при оцінці радіаційної, хімічної, інженерної та пожежної обстановки. Методика оцінки радіаційної і хімічної обстановки при аваріях на радіаційно і хімічно небезпечних об'єктах, при застосуванні сучасних засобів ураження. Оцінка інженерної і пожежної обстановки. Використання комп'ютерної техніки для оцінки обстановки. Прилади радіаційної і хімічної розвідки та дозиметричного контролю.

Тема 4.5. Захист населення у надзвичайних ситуаціях. Основні принципи і способи захисту населення при аваріях, катастрофах, стихійному лихові і застосуванні зброї масового враження, їхня стисла характеристика. Режим захисту населення та забезпечення промислової діяльності об'єктів господарювання при аваріях, катастрофах і стихійних лихах, а також в умовах радіоактивного,

хімічного і бактеріологічного (біологічного) зараження. Захист приміщень від проникнення радіоактивних і токсичних аерозолів. Організація дозиметричного і хімічного контролю на об'єкті. Підготовка населення і персоналу господарських об'єктів до дій у надзвичайних ситуаціях. Інженерні заходи захисту населення. Організація укриття населення в мирний і воєнний часи. Захист споруди, сховища, протирадіаційні укриття. Вимоги до захисних споруд. Застосування засобів індивідуального захисту: протигазів, медичних і найпростіших засобів індивідуального захисту. Засоби захисту шкіри.

4. Структура навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5 кредитів ЄКТС 150 годин.

Назви модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні		Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)
Тема 1.1. Екологія як сучасна інтегральна наука			2					1		
Тема 1.2. Біосфера та її структура			2	2					1	
Тема 1.3. Людство та його місце в біосфері.			1					1		
Тема 1.4. Наукові основи раціонального природокористування та управління екологічним станом навколишнього середовища			1							
Тема 1.5. Стратегія і тактика збереження і сталого розвитку суспільства і природи			1	2					1	
Тема 2.1 Функціональні системи організму людини в забезпеченні його оптимальної взаємодії з навколишнім середовищем			1					1		
Тема 2.2 Взаємодія організму людини з навколишнім середовищем			1	2					1	
Тема 2.3. Захисні сили організму			1							
Тема 2.4. Харчування як фактор безпеки людини.			1	2				1	1	
Тема 2.5. Фізіологічні механізми та упередження аддиктивної поведінки			1							
Тема 3.1. Валеологія як сучасна наука про відновлення, збереження і розвиток здоров'я			1							
Тема 3.2. Валеологічний аналіз факторів здоров'я			1	2				1	1	

Тема 3.3. Складові здоров'я та їх взаємозв'язок			1					1			
Тема 3.4. Здоров'я дитини з особливими освітніми потребами та шляхи його формування, збереження і зміцнення			1					1	1		
Тема 3.5. Наукове обґрунтування створення здоров'язбережувального освітнього простору			1					1			
Тема 4.1. Цивільна оборона у сучасних умовах			2					1			
Тема 4.2. Надзвичайні ситуації мирного часу			2	2					1		
Тема 4.3. Надзвичайні ситуації воєнного часу			2	4					1		
Тема 4.4. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях			2	4				1	1		
Тема 4.5. Захист населення у надзвичайних ситуаціях			2	2					1		
			26	10				10	10		

5. Теми практичних (семінарських) занять

<i>№ п/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Години</i>
1.	Біосфера та її структура	2/1
2.	Стратегія і тактика збереження і сталого розвитку суспільства і природи	2/1
3.	Взаємодія організму людини з навколишнім середовищем	2/1
4.	Харчування як фактор безпеки людини	2/1
5.	Валеологічний аналіз факторів здоров'я	2/1
6.	Здоров'я дитини з особливими освітніми потребами та шляхи його формування, збереження і зміцнення	2/1
7.	Надзвичайні ситуації мирного часу	2/1
8.	Надзвичайні ситуації воєнного часу	4/1
9.	Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях	4/1
10.	Захист населення у надзвичайних ситуаціях	2/1
	Разом	24/10

6. Самостійна робота

<i>№ п/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Години</i>
1.	Екологія як сучасна інтегральна наука, міждисциплінарні галузь знань про будову і функціонування багаторівневих систем у природі та суспільстві в їх взаємозв'язку	4
2.	Вчення В.І. Вернадського про біосферу. Природні ресурси біосфери та їх класифікація.	4
3.	Екологічні фактори. Поняття про середовище	4

4.	Людство та його місце в біосфері. Характеристика антропогенного впливу на біосферу	4
5.	Наукові основи раціонального природокористування та управління екологічним станом навколишнього середовища	6
6.	Стратегія і тактика збереження і сталого розвитку суспільства і природи	6
7.	Функціональні системи організму людини в забезпеченні його оптимальної взаємодії з навколишнім середовищем	
8.	Взаємодія організму людини з навколишнім середовищем	6
9.	Захисні сили організму	6
10.	Харчування як фактор безпеки людини	6
11.	Фізіологічні механізми та упередження аддиктивної поведінки	6
12.	Валеологія як сучасна наука про відновлення, збереження і розвиток здоров'я	6
13.	Валеологічний аналіз факторів здоров'я	6
14.	Складові здоров'я та їх взаємозв'язок	6
15.	Здоров'я дитини та шляхи його формування, збереження і зміцнення	4
16.	Наукове обґрунтування створення здоров'язбережувального освітнього простору	4
17.	Цивільна оборона у сучасних умовах	4
18.	Надзвичайні ситуації мирного часу	4
19.	Надзвичайні ситуації воєнного часу	4
20.	Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях	4
21.	Захист населення у надзвичайних ситуаціях	4
	Разом	100

7. Методи навчання

Лекції, лабораторні роботи, самостійні роботи, індивідуальні навчально-дослідні роботи, тестування (контрольні роботи), написання звітів та рефератів.

8. Форми і методи контролю

Поточні лабораторні роботи, самостійні роботи, оцінка за індивідуальне навчально-дослідне завдання, тестування (контрольна робота).

9. Критерії оцінювання знань студентів

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Для заліку

Поточне тестування та самостійна робота										
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2					Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Змістовий модуль №3					Змістовий модуль №4					
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, програма курсу, структурно-логічна схема вивчення дисципліни, тексти лабораторних та контрольних робіт, завдання для самостійної роботи, ілюстративні матеріали. Студенти мають доступ до електронних варіантів методичних вказівок до практичних занять

13 Рекомендована література

Базова

1. Бачинський Г.О., Беренда Н. В., Бондаренко В.Д. та ін. Основи соціоекології. - К.: Вища школа, 1995. - 238 с.
2. Білявський Г.О., Падун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології. -К.: Либідь, 1993. - 304 с.
3. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С. Основи екологічних знань. - К.: Либідь, 1995.- 288 с.
4. Бойчук Ю.Д., Солошенко Е.М., Бугай О.В. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - 4-те вид., випр. і доп. — Суми: Університетська книга, 2007. — 316с.
5. Ермолаев Ю.А. Возрастная физиология. – М.: СпортАкадем Пресс, 2001.– 444 с
6. Николаева Е.И. Психофизиология. Психологическая физиология с основами физиологической психологии. Учебник. – М.: ПЕР СЭ; Логос, 2003. – 544 с.
7. Сапин М.Р., Брыскина З.Г. Анатомия и физиология детей и подростков: Учеб. пособ. для студ. пед. вузов. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 456 с.
8. Плахтій П.Д. Основи вікової фізіології: Навч. посіб. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 152 с.
9. Тарасюк В.С. Ріст і розвиток людини /Тарасюк В.С., Титаренко Г.Г., І.В. Паламар, Н.В.Титаренко – К: Здоров'я, 2002. – 270 с.
10. Теппермент Дж. Теппермент Х. Физиология обмена веществ и эндокринной системы. Пер с англ. – М.: Мир., 1989.- 656с.
11. Микитюк О.М. Бойчук Ю.Д., Іонов І.А. Екологічна безпека харчування людини: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — Х.: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2007. — 183 с.
12. Циганенко А.Я. , Бойчук Ю.Д. , Кривонос М.В. та ін. Медичні проблеми екології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За заг. ред. А.Я. Циганенка. —Х.: ХДМУ, 2004. — 239 с.
13. Міхєєнко О.І. Валеологія: навч. посіб. - Суми: Університетська книга, 2005. — 394 с.
14. Гончаренко М.С. Валеологія в таблицях і схемах. – Х.: Бурун Книга, 2005. – 28 с.
15. Гончаренко М.С., Бойчук Ю.Д. Екологія людини: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — Суми: Університетська книга, 2005. — 394 с.
16. Гончаренко М.С., Бойчук Ю.Д. Екологічна валеологія: словник-довідник. - Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. — 224 с.
17. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М. та ін. Основи цивільного захисту: Навч. посіб. - К: 2008.– 223 с.
18. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посіб. - Львів, 2010.- 384 с.
19. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» // Урядовий кур'єр. - 16.09.2000. - № 149.
20. Закон України «Про цивільну оборону України» // Голос України. - 06.03.1993. (додаток – 24.03.1999 р.).
21. Кодекс цивільного захисту України (КЦЗУ). – К., 2012.
22. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навч. посіб. - Ч. 3: Цивільна оборона. – Миколаїв: УДМТУ, 2002.- 155 с.

23. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посіб.– К.: Центр учбової літератури, 2008.– 158 с.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nature.com/nature/index.html>
2. <http://www.sciencedirect.com/science>
3. <http://elibrary.ru>
4. <https://www.scopus.com/>
5. <http://zoomet-ru.lgb.ru/home.html>